

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
МІКРОЕКОНОМІКА

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми Менеджмент

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «МІКРОЕКОНОМІКА» підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент за освітньо-професійною програмою Менеджмент

Розробник: СУР'ЯК А.В., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, к.е.н.

Силабус погоджено
Гарант ОПІ Менеджмент

Ірина ВОЛИНЕЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 073 Менеджмент Менеджмент Перший (бакалаврський)	Нормативний
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 40 год.
		Практичні 40 год.
		Самостійна робота 60 год.
Мова навчання	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: екзамен	
		Українська

II. Інформація про викладача

Сур'як Алла Володимирівна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

Контактна інформація викладача:

Телефон 066775 91 78

Електронна пошта: surjak.alla@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі України

Дні занять розміщено на <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент «Мікроекономіка» належить до переліку нормативних освітніх компонентів за освітнім ступенем «Бакалавр». Для вивчення базових понять та моделей мікроекономіки. Розкриває особливості функціонування основних елементів ринкового механізму. Аналізує механізм встановлення часткової рівноваги, види еластичності попиту та пропозиції, теорії поведінки споживача та фірми. Визначає основні види витрат підприємства та особливості функціонування ринкових структур (досконалої конкуренції, чистої монополії, олігополії, монополістичної конкуренції). Характеризує специфіку розвитку ринку ресурсів та встановлення ринкової та загальної рівноваги.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Мікроекономіка» є системні знання про економічну поведінку суб'єктів господарювання – домогосподарства та підприємства, процеси економічного вибору, який здійснюють суб'єкти господарювання для досягнення своїх цілей в умовах обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання. Завдання – формування знань та практичних навиків механізму функціонування економічних суб'єктів і вибору ними

раціональних рішень, що дозволяють досягти максимального результату за мінімальних витрат та обмежених ресурсів.

3. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

ЗКЗ. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні компетентності:

СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

Програмні результати навчання:

ПРН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах.

ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бал
Змістовий модуль 1. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага						
Тема 1. Предмет і методи мікроекономіки	6	2	2	2		О, БО, Т, РЗ РМГ 1,5- 5
Тема 2. Аналіз попиту та пропозиції	8	2	2	4		О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 3. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага	8	2	2	4		О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 4. Еластичність попиту та пропозиції	8	2	2	4		О, БО, Т, РЗ РМГ, 1,5- 5
Тема 5. Теорія граничної корисності та поведінка споживача	13	4	4	4	1	О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	9	2	2	4	1	О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника	11	4	2	4	1	О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 8. Витрати і доходи підприємства	11	2	4	4	1	О, БО, Т, РЗ РМГ, 1,5- 5
Разом за модулем 1	74	20	20	30	4	20
Змістовий модуль 2. Витрати виробництва та прибуток, конкуренція						
Тема 9. Витрати виробництва та прибуток, види витрат та їх взаємозв'язок з прибутком	8	2	2	3	1	О, БО, Т, РЗ РМГ,1,5- 5
Тема 10. Ринок досконалої конкуренції	8	2	2	3	1	О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 11. Монопольний ринок	9	2	2	4	1	О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 12. Ринок монополістичної конкуренції	13	4	4	4	1	О, БО, Т, РЗ РМГ, 1,5- 5
Тема 13. Олігополія	8	2	2	4		О, БО, Т, РЗ

						1,5- 5
Тема 14. Ринок факторів виробництва	13	4	4	4	1	О, БО, Т, РЗ РМГ, 1,5- 5
Тема 15. Загальна ринкова рівновага і економіка добробуту	9	2	2	4	1	О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Тема 16. Інституціональні аспекти ринкового господарства	8	2	2	4		О, БО, Т, РЗ 1,5- 5
Разом за модулем 2	76	20	20	30	6	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
Екзамен						60
Всього годин / Балів	150	40	40	60	10	100

Форми контролю: блиц-опитування (БО), опитування (О), тести (Т), розв'язування задач (РЗ), робота в малих групах (РМГ).

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота з освітнього компонента «Мікроекономіка» передбачає: підготовку до практичних занять відповідно до плану та графіку виконання завдань; оформлення результатів практичних завдань відповідно до плану самостійної роботи; підготовку до усіх видів контролю, зокрема написання поточних контрольних робіт та оцінювання рівня та вчасності виконання завдань. Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані; не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи здобувачів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Питання та завдання для самостійної роботи визначені відповідними темами освітнього компонента.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання відбувається згідно Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти.

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній освіті, можливе: під час переведення здобувача освіти з іншого закладу вищої освіти; під час поновлення здобувача освіти на навчання до ВНУ імені Лесі Українки; за результатами навчання в рамках програм академічної мобільності, програм «Подвійний диплом»; за результатами вступу на перший (бакалаврський) рівень на базі освітнього рівня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»; за результатами навчання, здобутими з використанням елементів дуальної освіти; під час навчання здобувача освіти у двох і більше закладах освіти або ОПП.

Під час вивчення освітнього компонента передбачена можливість визнання отриманої здобувачем неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній,

неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29.06.2022 р.

Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги, майстер-класи, наукові публікації, науково-дослідна робота, робота у наукових гуртках, індивідуальні завдання, що поглиблюють навчальний матеріал освітньої компоненти, навчання на таких платформах як: Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших) в обсязі, що загалом не перевищує 10 % від загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На бакалаврському рівні це не більше ніж 6 кредитів. Для ОК «Мікроекономіка» це 0,4 кредити, тобто 12 годин.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, контрольній роботі тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента: 5 балів до поточного оцінювання за сертифікат відповідного курсу або інших ресурсах.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, визнаються шляхом валідації та відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК, але довший термін, наприклад, не пізніше 01 грудня та 01 травня, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання.

Політика викладача щодо здобувача освіти ґрунтується на засадах ефективної співпраці. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом, заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті.. Про відсутність з поважних причин здобувачі освіти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) навчання може відбуватись в онлайн формі з використанням системи Moodle, Office 365 (Teams) та Google Classroom за погодженням із керівником курсу.

Під час вивчення освітньої компоненти при поточному контролі оцінюванню підлягають результати навчання, що виявляються через продемонстровані здобувачем знання та набуті уміння й навички, а саме:

- за роботу на практичних заняттях;
- за виконання модульних контрольних робіт;
- за виконання завдання самостійної роботи.

Під час проведення модульних контрольних робіт передбачене оцінювання результатів навчання, які здобувач набув після опанування навчального матеріалу змістового модуля. Передбачено 2 модульні контрольні роботи, які можуть бути проведені в синхронному режимі (як аудиторна контрольна робота) або асинхронному режимі (наприклад, засобами платформи Moodle або Teams).

Політика щодо академічної доброчесності.

Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки від 30.10.2020 р. <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Терміни виконання практичних робіт, самостійної роботи викладач повідомляє на перших заняттях або прописує на інтернет-платформі курсу. Письмові роботи, які виконуватимуться з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-2 бали). Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Терміни ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Письмові роботи, у вигляді модульних контрольних робіт, що не виконані здобувачем, можуть бути виконані у години консультацій за погодженням з керівником курсу.

V. Політика поточного та підсумкового оцінювання

Політика поточного оцінювання: оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 40.

Здобувачам освіти можуть бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю максимум 15 балів за такі види робіт: опубліковану наукову статтю у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікацію тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; підготовку та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 7 балів; перемогу у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подачу проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

Політика підсумкового оцінювання: Підсумковий контроль проводиться у формі усного семестрового екзамену згідно затвердженого розкладу.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компоненту (за 100-бальною шкалою) визначається двома способами як сума трьох складових: 40 балів за поточне оцінювання і 60 балів за модульні контрольні роботи або 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за іспит.

Підсумкова семестрова оцінка виставляється без складання екзамену, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом освітнього компоненту, і набрав при цьому 75 балів і більше. Така оцінка виставляється у день

проведення екзамену за умови обов'язкової присутності здобувача освіти. У разі незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає екзамен (60 балів), а його результат за модульні контрольні роботи анулюється.

Екзаменаційна оцінка визначається за результатами виконання екзаменаційних завдань, які вміщують 2 теоретичних питання та 1 практичне завдання у вигляді ситуаційної задачі.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Перелік питань на екзамен

1. Мікроекономіка як розділ економічної теорії.
2. Етапи розвитку мікроекономіки як науки.
3. Предмет мікроекономіки, її суб'єкти та об'єкт.
4. Основні поняття та припущення мікроекономіки.
5. Загальні та специфічні методи мікроекономічних досліджень.
6. Позитивна та нормативна мікроекономіка.
7. Попит і закон попиту. Крива попиту. Нецінові фактори зміни попиту.
8. Пропозиція і закон пропозиції. Крива пропозиції. Нецінові фактори зміни пропозиції.
9. Цінова еластичність попиту.
10. Дугова та точкова еластичність попиту.
11. Еластичність попиту і загальний дохід.
12. Перехресна еластичність попиту.
13. Еластичність попиту за доходом.
14. Практичне застосування теорії еластичності.
15. Ціна рівноваги або ринкова ціна: механізм формування. Надлишок та дефіцит.
16. Зміна ринкової рівноваги під впливом дії нецінових факторів попиту і пропозиції.
17. Ринкова рівновага: суть, види.
18. Вигоди споживача й виробника від механізму ринкового ціноутворення.
19. Державне регулювання ринкової рівноваги та його наслідки.
20. Законодавче встановлення максимальної ціни.
21. Встановлення законодавством мінімальної ціни.
22. Вплив податків і субсидій на попит і пропозицію.
23. Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація.
24. Поняття корисності та її види.
25. Загальна і гранична корисність.
26. Процес споживання та динаміка зміни загальної і граничної корисності. Закон спадної граничної корисності блага.
27. Раціональний вибір споживача та його дві умови: максимізація загальної корисності та бюджетне обмеження.

28. Рівновага споживача.
 29. Вплив на поведінку споживача бюджетних обмежень і цін.
 30. Маржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.
 31. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена.
 32. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу.
 33. Гранична норма заміщення благ: суть і методичне обчислення.
 34. Бюджетне обмеження і можливості споживача.
 35. Споживча рівновага при бюджетному обмеженні.
 36. Зміна оптимального вибору споживача в результаті зміни його доходу.
- Криві Енгеля.
37. Зміна оптимального вибору споживача в результаті цінових змін.
 38. Споживчий надлишок.
 39. Ефекти заміщення і доходу у загальному ефекті від зміни ціни.
 40. Фірма, як суб'єкт ринкових відносин. Структура та організаційно-правові форми фірми.
 41. Мотивація поведінки фірми. Основні проблеми вибору економічної організації фірми: що виробляти, як виробляти, для чого виробляти.
 42. Фактор часу і періоди функціонування фірми: миттєвий, короткостроковий і довгостроковий.
 43. Процес виробництва. Ресурси і випуск.
 44. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором.
 45. Стадії виробництва та обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згортання виробництва.
 46. Виробнича функція з двома змінними факторами виробництва. Ізокванта та її властивості.
 47. Ізокоста та її властивості. Карта ізокост.
 48. Рівновага виробника. Траєкторія розвитку фірми. Оптимальний шлях розвитку в довгостроковому періоді.
 49. Закон ефекту масштабу: зростаючий, незмінний та спадний ефекти.
 50. Суть витрат фірми. Економічні та бухгалтерські витрати.
 51. Витрати виробництва в короткостроковому періоді.
 52. Витрати фірми в довгостроковому періоді. Оптимальний випуск продукції фірмою в довгостроковому періоді.
 53. Суть доходу та його види.
 54. Поняття та види прибутку.
 55. Ринок досконалої конкуренції.
 56. Визначення ціни і випуску продукції досконалим конкурентом в короткостроковому періоді.
 57. Визначення ціни і випуску продукції досконало конкурентною фірмою в довгостроковому періоді.
 58. Ефективність діяльності фірми в умовах досконалої конкуренції.
 59. Визначення чистої монополії та причини її існування. Види монополії.

60. Визначення монополієм виробником ціни і обсягу виробництва.
61. Максимізація прибутку монополістом в довготерміновому періоді.
62. Цінова дискримінація та її наслідки.
63. Економічні наслідки монополії.
64. Монополістична конкуренція та її основні ознаки. Диференціація продукту.
65. Ціна і випуск продукції в умовах монополістичної конкуренції.
66. Наслідки монополістичної конкуренції.
67. Олігополія: суть та основні ознаки.
68. Цінові моделі олігополії.
69. Економічна ефективність олігополії.
70. Ринок факторів виробництва та значення формування цін на економічні ресурси.
71. Особливості формування попиту на економічні ресурси.
72. Оптимальне поєднання ресурсів. Ціноутворення на фактори виробництва.
73. Ринок праці: попит і пропозиція праці. Особливості ціноутворення на досконалому і недосконалому ринках праці.
74. Ринки капіталу. Відсоток.
75. Ринок землі. Земельна рента та ціна землі.
76. Часткова та загальна рівновага. Закон Вальраса.
77. Теорія добробуту та Парето-ефективність.
78. Фіаско ринку.
79. Суспільні та приватні витрати. Теорема Коуза.
80. Суспільні блага. Проблеми забезпечення суспільними благами.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

Критерії оцінювання результатів навчання:

90-100 балів (відмінно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в повному обсязі, у встановлені терміни й повно виконав завдання поточного оцінювання; відповіді правильні, обґрунтовані, логічні, містять аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки та прослідковується активність здобувача працює протягом усього курсу.

82–89 балів (дуже добре): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; виконав більшу частину завдань поточного оцінювання; відповіді здебільшого правильні, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані.

75-81 балів (добре): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання; усі передбачені завдання виконані; деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо.

67-74 балів (задовільно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених силабусом завдань виконано.

60-66 балів (достатньо): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на прийнятному рівні, теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених силабусом завдань не виконані або виконані із значною кількістю помилок.

1-59 балів (незадовільно): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Наливайко А.П., Прохоров Є.В. Практикум з мікроекономіки до підручника Мікроекономіка. Київ: КНЕУ, 2019. 522 с.
2. Acemoglu D., Laibson D., List J. Microeconomics. London: Pearson, 2019. 514 p.
3. Colander D. Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 624 p.
4. Espinola-Arredondo A., Munoz-Garcia F. Intermediate Microeconomic Theory: Tools and Step-by-Step Examples. The MIT Press, 2020. 505 p.
5. Frank R.H., Bernanke B.S. Principles of Microeconomics. London: McGraw-Hill Education, 2019. 480 p.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
4. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
5. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
7. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.